

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Lausuntopyyntöne 21.12.2011

Lausunto maksuviivästystyöryhmän mietinnöstä nro 54/2011

Oikeusministeriö on pyytänyt Suomen Kuntaliiton lausuntoa maksuviivästystyöryhmän mietinnöstä. Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi laki hankintasopimusten maksuehdoista. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettu direktiivi. Samalla saatavien perinnästä annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös muita kuin direktiiviin pohjautuvia muutoksia.

Suomen Kuntaliitto esittää lausuntonaan seuraavaa.

Laki hankintasopimusten maksuehdoista

Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettu direktiivi. Ehdotettu laki koskisi maksuja, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta, kun tavarasta tai palvelun toimittaja on elinkeinonharjoittaja ja hankkii elinkeinonharjoittaja taikka julkisyhteisö tai muu hankintayksikkö. Laki sisältäisi direktiiviä vastaavat säännökset muun muassa maksuajan enimmäiskestosta sekä tietynlaisten viivästyskoron ja perintäkulujen maksuvelvollisuutta rajoittavien sopimusehtojen tehottomuudesta. Direktiivin johdosta ehdotetaan lisäksi, että saatavien perinnästä annettuun lakiin lisätään säännös velkojan oikeudesta saada 40 euron suuruinen vakiokorvaus perintäkuluista, jos elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö viivästyy tavara- tai palveluhankintaan perustuvan maksun suorittamisesta elinkeinonharjoittajalle. Korkolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tällaisen maksun viivästyessä viivästyskoron määrä on 8 % korkeampi kuin viitekorko.

Soveltamisala

Uusi 1 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Tätä lakia sovelletaan maksuihin, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta, kun:

- 1) tavarasta tai palvelun toimittaja (velkoja) on elinkeinonharjoittaja
- 2) tavarasta tai palvelun hankkija (velallinen) on elinkeinonharjoittaja tai hankintayksikkö.”

Laki koskee vain maksuja, jotka suoritetaan vastikkeena tavarasta tai palvelusta. Ehdotettu sääntely ei näin ole koske esimerkiksi sellaista rahasuoritusta, joka myyjän on suoritettava ostajalle hinnan alennuksena tavarassa olevan virheen johdosta.

Kaikki kuluttajasopimukset jäävät direktiivin ja vastaavasti myös lain soveltamisalan ulkopuolelle. Laki ei koske myöskään esimerkiksi shekkilain tai vekselilain nojalla suoritettavia maksuja eikä vahingonkorvauksena tai vakuutuskorvauksena suoritettavia maksuja.

Pykälässä tarkoitettuja palveluja ovat esimerkiksi laki- ja veroneuvontapalvelut, arkkitehti-, insinööri-, kirjanpito- ja tutkimuspalvelut, kiinteistöjen huolto, liikkeenjohdon konsultointi, kiinteistö- ja vuokrahuoneiston välitys, tapahtumien ja näyttelyjen järjestäminen, perintätointi, mainonta- ja rekrytointipalvelut, matkailualan palvelut matkatoimistot mukaan lukien, rakennusalan palvelut, laitteistojen asennus- ja huoltopalvelut, uutistoimistopalvelut, kustannustoiminta, tietokoneohjelmointi, majoitus- ja ravitsemusalan palvelut, koulutuspalvelut, vuokraus- ja leasingpalvelut, ajoneuvon katsastus, sertifiointi- ja testauspalvelut sekä siivouspalvelut.

Pykälässä tarkoitettuja palvelut ovat myös esimerkiksi finanssialan palvelut, kuten pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalvelut. Esityksessä olevaa luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi.

Ehdotetun sääntelyn piiriin kuuluvat muun ohella maksut, jotka suoritetaan vastikkeena julkisten rakennusurakoiden sekä talonrakennus-, maa-, ja vesirakennustöiden suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa lain soveltamisalaan.

Hankintayksikkö

Uusi 2 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Tässä laissa tarkoitettuja hankintayksiköitä ovat:

- 1) valtion, kuntien ja kuntayhtymien viranomaiset
- 2) evankelis-luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä niiden seurakunnat ja muut viranomaiset
- 3) valtion liikelaitoksista annetun lain (1062/2010) mukaiset liikelaitokset
- 4) julkisoikeudelliset laitokset.

Julkisoikeudellisella laitoksella tarkoitetaan 1 momentissa oikeushenkilöä, joka on nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta, ja:

- 1) jota rahoittaa pääasiallisesti 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö
- 2) jonka johto on 1 momentissa tarkoitettun hankintayksikön valvonnan alainen
- 3) jonka hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenistä 1 momentissa tarkoitettu hankintayksikkö nimeää yli puolet.”

Pykälä vastaa direktiivin 2 artiklan 2 kohtaa. Pykälässä määritellään hankintayksikkö samalla tavalla, kun julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n 1 momentin 1-4 kohdassa.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Pakottavuus

Uusi 3 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Sopimusehto tai -käytäntö, joka poikkeaa tämän lain säännöksistä velkojan vahingoksi, on tehoton.”

Lain säännökset ovat pakottavia vain velkojan hyväksi. Siten ei ole estettä sopia esimerkiksi lyhemmästä maksuajasta taikka hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskestosta kuin tässä laissa säädetään.

Kuntaliitolla ei ole huomauttamista säännöksen suhteen.

Maksuajan enimmäiskesto

Uusi 4 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Jos velallinen on hankintayksikkö, maksuaika saa olla enintään 30 päivää:

- 1) siitä päivästä, jona velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen
- 2) tavarain tai palvelun vastaanottamis päivästä, jos velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen aiemmin kuin tavarain tai palvelun tai jos laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamis päivästä ei ole varmuutta
- 3) tavarain tai palvelun hyväksymis- tai tarkastuspäivästä, jos laissa tai sopimuksessa määrätään hyväksymis- tai tarkistusmenettelystä, jolla tavarain tai palvelun sopimuksen mukaisuus on varmistettava ja velallinen vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen ennen hyväksymistä tai tarkastusta.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maksuaika saa on enintään 60 päivää, jos siitä on nimenomaisesti sovittu ja se on objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteinen vuoksi.

Jos velallinen on elinkeinonharjoittaja, maksuaika saa olla enintään 60 päivää, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu.”

Ensimmäisessä momentissa säädetään siitä, kuinka pitkäästä maksuajasta elinkeinonharjoittajan ja hankintayksikön välisessä sopimuksessa voidaan enintään sopia. Momentissa tarkoitetaan laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen vastaanottamis päivällä sitä päivää, jona velallinen tosiasiallisesti vastaanottaa laskun tai sitä vastaavan maksuvaatimuksen. Vastaantamis päivästä ei siten voida sopia osapuolten välillä.

Toisessa momentissa säädetään maksuajan enimmäiskestosta, joka voidaan nimenomaisesti sopimuksella pidentää 30 päivästä enintään 60 päivään, jos se objektiivisesti perusteltua sopimuksen erityisluonteen tai -piirteiden vuoksi.

Kolmas momentti koskee maksuajan enimmäiskestoa elinkeinonharjoittajien välisissä sopimuksissa. Tästä seuraa, että yli 60 päivän pituisesta maksuajasta tulee sopia nimenomaisesti.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn enimmäiskesto

Uusi 5 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Jos maksuvelvollisuus riippuu 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun hyväksymisen tai tarkistuksen suorittamisesta, hyväksymis- tai tarkistusmenettely saa kestää enintään 30 päivää tavarain tai palvelun vastaanottamis päivästä lukien, jollei toisin ole nimenomaisesti sovittu.”

Säännöksellä pannaan täytäntöön direktiivin 3 artiklan 4 kohta ja 4 artiklan 5 kohta.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Maksuerissä maksaminen

Uusi 6 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Mitä 4 ja 5 §:ssä säädetään, ei estä sopimasta, että maksu suoritetaan useammassa erässä.”

Työryhmä toteaa, että ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että viivästyskorko ja muut viivästykseen seuraamukset, esimerkiksi perintälain 10 e §:ssä tarkoitettu vakiokorvaus perintäkuluista, määräytyvät kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Viivästyskorkoa ja perintäkuluja koskevat tehottomat sopimusehdot ja -käytännöt

Uusi 7 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta viivästyskorkoon, on tehoton.”

Jos velallinen on hankintayksikkö, tehoton on myös sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan viivästyneelle määrälle on maksettava alemmaa kuin korkolain (633/1882) 4 §:n 1 momentin mukaan määräytyvää viivästyskorkoa.

Sopimusehto tai -käytäntö, jonka mukaan velkojalla ei ole oikeutta korvaukseen perintäkuluista saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) mukaisesti, on tehoton, jollei ehdon käyttämiseen tai käytännön soveltamiseen ole perusteltua syytä.”

Ensimmäisen pykälän säännös koskee vain sopimusehtoa tai -käytäntöä, jonka mukaan viivästyskorkoa ei voida lainkaan periä. Jos elinkeinonharjoittajien välillä on sovittu lakisääteistä viivästyskorkoa alemmasta viivästyskorosta, tai noudatettu tällaista käytäntöä, sopimusehdon tai -käytännön kohtuullisuutta arvioidaan 8 §:n mukaisesti oikeustoimilain 36 §:n nojalla. Jos velallinen on hankintayksikkö, sovelletaan pykälän 2 momenttia.

Pykälän 2 momentti pohjautuu direktiivin 4 artiklan 1 kohtaan ja 2 artiklan 6 kohtaan.

Pykälän 3 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 3 kohta. Tässä kohdassa tarkoitettu perusteltu syy saattaa yksittäistapauksissa olla esimerkiksi se, että sopimuksessa on sovittu jostakin toisen tyyppisestä seuraamuksesta maksuviivästysten varalta. Todistustaakka perustellun syyn olemassa olosta on sillä, joka vetoaa säännöksessä tarkoitettuun sopimusehtoon tai -käytäntöön.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Kohtuuttomat sopimusehdot ja -käytännöt

Uusi 8 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Maksuaikaa, hyväksymis- tai tarkistusmenettelyn kestoja, viivästyskorkoa tai perintäkulojen korvaamista koskevan kohtuuttoman sopimusehdon tai -käytännön sovelteluun sovelletaan, mitä varallisuus oikeudellisista oikeustoimista annetun lain (228/1929) 36 §:ssä säädetään.”

Siinä tapauksessa, että sopimusehto tai -käytäntö jätetään oikeustoimilain 36 §:n nojalla huomioon ottamatta, sen sijaan tulee sovellettavaksi asiaa koskeva tämän lain tai muun lain, lähinnä korko- tai perintälain, säännös. Mainittua säännöstä sovelletaan paitsi kohtuuttomien sopimusehtojen, myös sopimattomaan menettelyyn.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Uusi 9 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

Uusi 9 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Edellä 7 tai 8 §:ssä tarkoitetut tehottoman tai kohtuuttoman sopimusehdon käyttäminen sopimuksissa tai sopimuskäytännön soveltaminen sopimussuhteessa, on kielletty. Sellaisen ehdon käyttäminen tai käytännön soveltaminen voidaan kieltää tuomioistuimen päätöksellä siten kuin elinkeinonharjoittajien välisten sopimusehtojen säätelystä annetussa laissa (1062/1993) säädetään.”

Pykälällä pannaan täytäntöön direktiivin 7 artiklan 4 ja 5 kohta.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Saatavien perinnästä annettuun lakiin ehdotetut muutokset

Hyvä perintätapa

Uusi 4 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Kuluttajan kannata sopimattomasta tai hyvän tavan vastaisesta menettelystä säädetään lisäksi kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvussa ja luotonantajan velvollisuuksista kuluttajaa kohtaan maksuviivästystilanteissa kuluttajansuojalain 7 luvun 13 §:ssä.

Perinnässä ei saa:

- 1) antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista
- 2) aiheuttaa velallisella kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa
- 3) vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.

Vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä.”

Käytännössä on esiintynyt esimerkiksi tilanteita, joissa velkoja on saatavan eräännyttyä ryhtynyt käyttämään yhteydenottoissaan velalliseen yhtiön aputoiminimeä. Tällöin velallinen on voinut virheellisesti ymmärtää saatavan siirtyneen perintätoimiston perittäväksi. Näistä syistä säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että perinnässä ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista tai muista velallisen kannalta merkityksellisistä seikoista.

Kuntaliitto pitää työryhmän esitystä tästä osin perusteltuna.

Hallituksen esityksessä velan vanhentumisesta ja julkista haastetta koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 187/2002 vp) on todettu, että vanhentuneen velan perintää ei voida pitää hyvän perintätavan mukaisena. Myös eduskunnan lakivaliokunnan mietinnössä LaVM 26/2006 vp on todettu, että vanhentunutta velkaa ei voida periä ulosotossa eikä yksityisesti. Käytännössä on kuitenkin esiintynyt tilanteita, joissa velan perintää on velan vanhentumisesta huolimatta jatkettu. Tämän vuoksi hyvää perintätapaa koskevaa säännöstöä ehdotetaan työryhmän mietinnössä täsmennettäväksi nimenomaisella kiellolla periä vanhentunutta tai muusta syystä, esimerkiksi yksityishenkilön velkajärjestelyn johdosta, lakannutta velkaa.

Kuntaliitto pitää selkeyden vuoksi perusteltuna, että lakiin otetaan säännös siitä, että vanhentunutta tai muusta syystä lakannutta saatavaa ei saa periä.

Maksuvelvollisuuden kiistäminen

Uusi 4 b § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Tämän lain mukaista perintää ei saa jatkaa, jos velallinen kiistää maksuvelvollisuutensa.

Perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei esitä kiistämiselle perustetta tai vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen.

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan perintää saa kiistämisestä huolimatta jatkaa, jollei velallinen ole tehnyt verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain 9 §:ssä tarkoitettua perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikaisukeinoa.”

Käytännössä on esiintynyt epäselvyyttä, milloin saatava on sillä tavoin riitautettu, ettei velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtääviä perintätoimenpiteitä tulisi enää jatkaa, vaan asia olisi siirrettävä tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tämän vuoksi ehdotetaan perintälakiin lisättäväksi uusi pykälä, jossa kielletään jatkamasta perintää, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa. Perintää saisi kiistämisestä huolimatta jatkaa, jos velallinen ei esitä kiistämiselle perustetta tai vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta velallisen maksuvelvollisuuteen.

Kuntaliitto pitää uutta 4 b §:ää perusteltuna ja katsoo, että riitautetun saatavan perinnän osalta säännökset tarkentavat perinnän suorittamista.

Velallisen oikeus saada kuluttajasaatavan perintä keskeytettyä

Uusi 4 c § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Jos kuluttajasaatavaa perittäessä velallinen kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään, tämän lain mukaista perintää ei saa jatkaa.

Keskeytyspyynnön estämättä velallisen saa tehdä sellaisia kehotuksia ja ilmoituksia, joita velkojalta lain mukaan edellytetään maksuhäiriötiedon ilmoittamiseksi, vanhentumisen katkaisemiseksi tai muuten velkojan oikeuksien säilyttämiseksi.”

Velallisella saattaa olla jo saatavia ulosottoperinnässä ja maksuhäiriömerkintöjä luottotietorekisterissä. Tällaisissa tilanteissa on epätarkoituksenmukaista, että uuden saatavan erääntyessä on mahdollista kohdistaa velalliseen jälleen uusi monivaiheinen velallisen vapaaehtoiseen suoritukseen tähtäävä perintäprosessi, josta aiheutuvat perintäkulut lisäävät velallisen velkämäärää. Velallisen kannalta voi olla eduksi, että kaikkia saatavaa peritään keskitetysti ulosotossa.

Perintälakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä velallisen oikeudesta pyytää, että perintä keskeytetään ja saatava siirretään oikeudelliseen perintään. Velallisen esitettyä keskeytyspyynnön velkoja voisi panna vireille velkomusasian tuomioistuimessa tai hakea suoraan ulosottokelpoisen saatavan ulosottoa. Velallisen esittämä keskeytyspyyntö ei kuitenkaan merkitse sitä, että velkojalle syntyisi velvollisuus velkoa saatavansa tuomioistuimesta tai hakea ulosottoa. Työryhmä ehdottaa, että säännös rajataan koskemaan vain kuluttajasaatavien perintää, mutta ei yrityssaatavien perintää.

Jotta kuluttajat olisivat tietoisia oikeudestaan saada perintä keskeytettyä, kuluttajasaatavaa koskevassa maksuvaatimuksessa olisi jatkossa informoitava velallista tästä oikeudesta. Velalliselle olisi selostettava myös, miten kesytystä pyydetään ja mitä keskeytyspyynnöstä oikeudellisesti seuraa.

Kuntaliitto pitää uutta 4 c §:ää perusteltuna ja katsoo, että velallisen oikeus saada kuluttajasaatavan perintä keskeytettyä on sekä velkojan että velallisen edun mukaista.

Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Uusi 5 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on periessään kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirrettyä kuluttajasaatavaa, annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus. Maksuvaatimuksen saa lähettää velallisen myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä velallisen ja perintää suorittavan kesken nimenomaisesti sovittu.

Maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää ennen kuin velallista on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta ja maksumuistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.”

Pykälämuutoksen tarkoituksena on selventää, että pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai toisen elinkeinoharjoittajan sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirtämää kuluttajasaatavaa. Ehdotettua säännöstä ei sovelleta silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii velkojana omaa saatavaansa velalliselta.

Maksuvaatimuksen tulee aina olla kirjallinen. Ehdotus sisältää sen, että maksuvaatimus voidaan lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä velallisen ja perintää suorittavan tahon kesken nimenomaisesti sovittu. Pysyvä tapa määritellään 3 a §:n 2 kohdassa, jossa pysyvällä tavalla tarkoitetaan tiedonannon toimittamista vastaanottajalle henkilökohtaisesti kirjallisesti tai sähköisesti siten, että vastaanottaja voi tallentaa ja toisin taas sen muuttamattomana.

Toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan maksuvaatimusta ei saa antaa tai lähettää velalliselle ennen kuin tätä on saatavan erääntymisen jälkeen muistutettu saatavasta. Lisäksi muistutuksen esittämisestä tai lähettämisestä on tullut kulua vähintään 14 päivää.

Muistuttamiselle ei ehdoteta säädettäväksi muotovaatimusta. Muistuttaminen voi siis tapahtua paitsi kirjallisesti myös suullisesti. Muistutus voi siis tapahtua myös esimerkiksi tekstiviestitse tai sähköpostitse velallisen velkojalle ilmoittamaan puhelinnumeroon tai sähköpostiosoitteeseen.

Yleisten periaatteiden mukaan vastuu siitä, että esimerkiksi postitse lähetetty maksumuistutus saapuu perille, on lähettäjällä.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Maksuvaatimuksen sisältö

Ehdotetun uuden 5 a pykälän alkuosa säilyy sisällöltään aiempaan. Loppuosa esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Edellä 5 §:ssä tarkoitettussa maksuvaatimuksessa on mainittava ainakin:

8) Velallisen oikeus pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään sekä miten pyyntö on tehtävä ja mitkä ovat pyynnön oikeusvaikutukset.

Jos velkojasta käytetään eri nimeä kuin saatavan perusteena olevassa sopimuksessa tai muussa toimessa, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös velkojasta alun perin käytetty nimi. Siirrettyä saatavaa perittäessä maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös alkuperäisen velkojan nimi.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korojen laskentaperusteista, velalliselle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus pyynnöstä saada selvitys korojen määräytymisestä.”

Ehdotetun momentin 8 kohta on uusi. Sen mukaan olisi ilmoitettava velalliselle 4 c §:n mukaisesta mahdollisuudesta pyytää, että perintä keskeytetään ja asia siirretään oikeudelliseen perintään. Maksuvaatimuksesta tulisi ilmetä myös, että tällainen pyyntö on tehtävä kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla. Lisäksi maksuvaatimuksessa tulisi informoida velallista pyynnön oikeusvaikutuksista. Momentin säännös koskee esimerkiksi tilannetta, jos velkojana oleva yritys on sopimusta tehtäessä käyttänyt päätoiminimeään, mutta perintävaiheessa velkojasta käytetään aputoiminimeä. Lisäksi tähän momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan siirrettyä saatavaa perittäessä maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös alkuperäisen velkojan nimi.

Pykälän 3 momentissa edellytetyt tiedot ovat usein velalliselle välttämättömiä, jotta hän kykenee vaikeuksista yksilöimään maksuvaatimuksessa tarkoitettua saatavaa.

Kuntaliitto toteaa, että kyseiset säännökset koskevat maksuvaatimuksen laatijaa ja ovat perusteltuja.

Kuluttajasaatavan velkomisen tuomioistuimessa

Ehdotetun 6 §:n alkuosa säilyy sisällöltään aiempaan. Toisen momentin 2 kohta esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Maksua saa 1 momentin estämättä vaatia, jos

2) Velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa tai 4 c §:n mukaisesti pyytänyt perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.”

Pykälää on noudatettava vain silloin, kun perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perii kuluttajasaatavaa toisen lukuun tai toisen elinkeinoharjoittajan sille yksinomaan perintätarkoituksessa siirtämää kuluttajasaatavaa.

Uusi 4 c ja d §:n vuoksi säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksuvaatimusta ei edellytetä, jos velallinen on 4 b §:ssä tarkoitetulla tavalla kiistänyt maksuvelvollisuutensa tai 4 c §:n mukaisesti pyytänyt perinnän keskeyttämistä ja asian siirtämistä oikeudelliseen perintään.

Kuntaliitto toteaa, että kyseiset säännökset koskevat maksuvaatimuksen laatijaa ja ovat perusteltuja.

Tratan käyttö

Uusi 7 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Maksukehotusta, jossa vaaditaan maksua määräajassa uhalla, että kehotuksen noudattamatta jättäminen julkaistaan tai merkitään luottotietorekisteriin (Tratta) saa käyttää vain erääntyneen, selvän ja riidattoman saatavan perimiseksi. Suoraan ulosotokelpoista saatavaa pidetään tätä pykälää sovellettaessa riidattomana, jollei velallinen ole tehnyt perustevalitusta tai käyttänyt muuta siihen rinnastettavaa oikeuskeinoa.

Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa.

Trattaa ei saa lähettää ennen kuin velalliselle on annettu tai lähetetty kirjallinen maksuistutus, jossa on asetettu vähintään 7 päivän määräaika saatavan maksamiselle tai saatavaa koskevan huomautuksen esittämiselle ja määräaika on päättynyt. Maksuistutuksen saa lähettää velalliselle myös muulla pysyvällä tavalla, jos siitä on velallisen ja perintää suorittavan kesken nimenomaisesti sovittu.

Tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan 10 päivän kuluttua sen lähettämisestä.

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella toimituksella (tratan maksamatta jättämisen vuoksi otetulla protestilla).”

Perintälain 7 §:ssä kielletään nykyisin tratan käyttö kuluttajasaatavan perintäkeinona. Yrityserinnän osalta tratan käytöstä perintäkeinona ei ole säädetty laissa. Tätä voidaan pitää epäkohtana työryhmän käsityksen mukaan ottaen huomioon erityisesti se, että epäasianmukaisella trattaperinnällä voidaan aiheuttaa yritykselle huomattavaa vahinkoa.

Perintälakiin ehdotetaan otettavaksi uudet säännökset tratan käytöstä perintäkeinona. Säännöksellä on tarkoitus selkeyttää ja parantaa yritysvelallisen asemaa kirjaamalla lakiin ne edellytykset ja toimintatavat, joita asianmukaisessa trattaperinnässä jo nykyisinkin on noudatettava.

Saatavaa ei voida pitää riidattomana, jos velallinen on kiistänyt maksuvelvollisuutensa. Toisaalta esimerkiksi velallisen ilmoitus, että hän ei kykene maksamaan saatavaa tai pyyntö saada lisää maksuaikaa, ei merkitse sitä, että saatava olisi käynyt riitaiseksi.

Velallisen on tullut nimenomaisella tahdonilmaisulla 3 momentin perusteella suostua muun pysyvän tavan käyttämiseen. Pelkästään velallisen ns. hiljainen hyväksyminen ei riitä.

Kuntaliitto pitää perusteltuna sitä, että yritysperinnän osalta tratan käytöstä perintäkeinona säädetään perintälaissa. Näin erityisesti siksi, että epäasianmukaisella trattaperinnällä voidaan aiheuttaa velalliselle huomattavaa vahinkoa.

Perintätoimeksiantoja koskevat rajoitukset

Eduskunta on vuonna 2004 edellyttänyt, että hallitus selvittää perintälain 9 §:ään sisältyvien, perintätoimeksiantoja koskevien rajoitusten tarkoituksenmukaisuuden (EV 247/2004 vp).

Perintälain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen johdosta annetussa lakivaliokunnan mietinnössä (LaVM 30/1998 vp) on selostettu, että perintälain 9 §:n sisältöön ovat vaikuttaneet seuraavat näkökohdat:

- Rajanvedon peruslähtökohta on ollut saatavan luonne ja nimenomaan se, perustuuko saatava julkisen vallan käyttämiseen vai ei.
- Rajoituksella on käytännön merkitystä erityisesti pysäköintivirhemaksujen ja joukkoliikenteen tarkastusmaksujen osalta kunnille.
- Rajoituksen perusteena ovat ennen kaikkea oikeuspoliittiset syyt. Yleisenä periaatteena on pidetty, että kaiken, mikä liittyy julkisoikeudellisiin saataviin, tulee tapahtua julkisyhteisön piirissä (maksun määrääminen, perintä, ulosotto).
- Määrätyiltä osin kunnat voivat käyttää apunaan perintäyrityksiä. Kuntien saatavat perustuvat yleensä palvelutyyppeihin suoritteisiin, jolloin saatavilla ei ole voimakkaan julkisoikeudellista leimaa.
- Sanktion tyyppiset saatavat (esimerkiksi pysäköintivirhemaksu) perustuvat sitä vastoin selvästi julkisen vallan käyttämiseen ja niissä on yhtymäkohtia varsinaisiin rikosoikeudellisiin maksuseuraamuksiin (esimerkiksi rikesakko). Siksi on näiden osalta pidetty asianmukaisena, että julkisyhteisöt huolehtivat myös perintätoimista.

Kuntaliitto pitää perusteltuna sitä, että perintätoimeksiantoja koskevat rajoitukset säilyvät ennallaan eli kuntien osalta lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyjä julkisoikeudellisia maksuseuraamuksia, jotka voidaan periä suoraan ulosotossa, ei saa antaa toimeksisaajan perittäväksi.

Perintäkulujen korvaaminen ja ulosottokelpoisuus

Perintälain 10 §:n 1 momentti säilyy sisällöltään aiempaan. Pykälän 2 ja 3 momentit esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menettänyt 4, 4 b, 4 c tai 7 §:n vastaisesti taikka jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 ja 5 a §:n mukaisia velvoitteita paitsi, jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä.”

Jos perittävänä on suoraan ulosottokelpoinen saatava, myös saatavan perinnästä velkojalle aiheutuvat kulut ovat suoraan ulosottokelpoisia. Tämä koskee kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan perintätoimista vai siitä, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Jos 3 momentissa tarkoitettu saatava ei ole kuluttajasaatava, sen perinnästä aiheutuvat kulut ovat kuitenkin suoraan ulosottokelpoisia vain siltä osin kuin niiden määrä ei ylitä:

- 1) 40 euroa kutakin viivästynyttä maksuerää kohti, jos saatava koostuu hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa (-/-) tarkoitetuista maksuista
- 2) suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perintäkuluille 10 a §:n 1 momentissa ja 10 d §:n 2 momentissa säädettyjä enimmäismääriä, jos kysymys on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitettusta saatavasta.”

Pykälän 1 momentti vastaa siis voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaukset uusiin 4 b, 4 c ja 5 a §:iin sekä uudistettuun 7 §:ään.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan selvennettäväksi siten, että myös suoraan ulosottokelpoisia saatavia perittäessä velallinen on vastuussa perintäkulujen korvaamisesta vain pääsaatavan velkojalle. Perimistoimistolla tai muulla toimeksisaajalla ei siis ole oikeutta vaatia velalliselta korvauksia perintäkuluista omissa nimissään. Perintäkulujen suoraan ulosottokelpoisuus koskee jatkossakin perinnästä velkojalle aiheutuneita kuluja siitä riippumatta, johtuvatko ne velkojan omista perintätoimista vai siitä, että velkojan on suoritettava toimeksisaajalle korvausta perintätoimeksiannon hoitamisesta.

Suoraan ulosottokelpoisen saatavan velkoja on vastuussa paitsi pääsaatavan myös velalliselta vaadittavien perintäkulujen oikeellisuudesta. Ehdotettu 3 momentti koskee kaikkia suoraan ulosottokelpoisia saatavia, ei pelkästään suoraan ulosottokelpoisia kuluttajasaatavia, kuten nykyisin. Pykälään ehdotetaan kuitenkin lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa määrällisesti rajoitetaan muiden kuin kuluttajasaatavan osalta suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen suoraan ulosottokelpoisuutta. Näin ollen, jos suoraan ulosottokelpoisen saatavan velallinen ei kuluttaja, saatavan perintäkulut olisivat 4 momentissa tarkoitettuihin enimmäismääriin saakka suoraan ulosottokelpoisia.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismäärät

Uusi 10 a § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Kuluttajasaatavaa perittäessä velalliselta saa tässä momentissa mainituista perintätoimista vaatia seuraavat määrät:

- 1) kirjallisesta maksumuistutuksesta enintään 5 euroa
- 2) 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään:
 - a) 14 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa
 - b) 24 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa
 - c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa
- 3) suoraan ulosottokelpoista saatavaa koskevasta 5 §:n mukaisesta maksuvaatimuksesta enintään 14 euroa
- 4) puolet 2 tai 3 kohdassa mainitusta määrästä, jos kysymys on samaa saatavaa koskevasta uudesta maksuvaatimuksesta
- 5) 5 §:ssä tarkoitettusta maksuvaatimuksesta enintään 5 euroa, jos saatavaa perii perintätoiminnan luvanvaraisuudesta annetun lain (517/1999) 1 §:n 3 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu perintätoiminnan harjoittaja
- 6) velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä enintään 5 euroa
- 7) yhdessä velallisen kanssa laaditusta koko jäännössaatavan kattavasta maksusuunnitelmasta, joka on tehty kirjallisesti tai muulla pysyvällä tavalla, enintään:
 - a) 20 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa tai maksusuunnitelma käsittää enintään neljä maksuerää
 - b) 30 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää
 - c) 50 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää
 - d) 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen.”

Kokonaisharkinnan perusteella työryhmä ehdottaa, että kirjallisesta maksumuistutuksesta perittävien kulujen enimmäismäärä säilyy viitenä euronä.

Lain 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta saisi periä kolmiportaisen asteikon perusteella 14,24 tai 50 euroa. Kolmiportaisen asteikon avulla pyritään nykyistä tehokkaammin toteuttamaan se tavoite, että tavanomaisia ja selviä kuluttajasaatavia koskevista maksuvaatimuksista ei tule periä suhteettoman suuria kuluja.

Jos samasta saatavasta esitetään useampi maksuvaatimus, kuluja saisi periä enintään puolet ensimmäisen maksuvaatimuksen kuluja koskevasta enimmäismäärästä.

Kohtuuttomien kuluvelvoitusten estämiseksi ehdotetaan lakiin otettavaksi uusi säännös, jonka mukaan velallisen pyynnöstä tapahtuvasta maksuajan pidennyksestä saa periä kuluttajavelalliselta kuluina enintään viisi euroa. Lisäksi ehdotetaan, että kulujen periminen maksuajan pidennyksestä olisi sallittua vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä. Tarkoituksena on estää se, että velallisen kuluvastuuta tarpeettomasti kasvatetaan perimällä häneltä toistuvasti kuluja hyvin lyhyistä maksuajan pidennyksistä.

Maksusuunnitelmasta perittävät kulut nykyisin velallisen kanssa laaditusta koko jäämistösääntävän kattavasta kirjallisesta maksusuunnitelmasta saa periä enintään 30 euroa. Maksusuunnitelman laatimisesta perittävään enimmäiskuluveloitukseen ehdotetaan muutoksia. Tavoitteena on, että kuluveloitukset olisivat nykyistä asianmukaisemmassa suhteessa saatavan suuruuteen ja maksusuunnitelmasta aiheutuvaan työn määrään. Tämän vuoksi kuluveloituksen enimmäismääräksi ehdotetaan lähtökohtaisesti 20 euroa. Jos kysymys on yli 100 euron suuruudesta yksityisoikeudellisesta saatavasta ja maksusuunnitelma käsittää enemmän kuin neljä maksuerää, enimmäiskuluveloituksen määrä olisi saatavan suuruudesta riippuen 30 tai 50 euroa.

Maksusuunnitelmasta saisi periä 20 euroa, jos saatava on suoraan ulosottokelpoinen.

Kuntaliitto pitää maksumuistutuksesta, maksuvaatimuksesta, uudesta maksuvaatimuksesta, velallisen pyynnöstä tehdystä maksuajan pidennyksestä ja maksusuunnitelmasta perittäviä enimmäismääriä perusteltuna.

Perintätoimien aikarajat kuluttajasaatavien perinnässä

Perintälain 10 b §:n 1 momentti säilyy sisällöltään aiempaan. Pykälän 2 ja 3 momentit esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Uudesta maksumuistutuksesta tai uudesta 10 a §:n 1 momentin 2-5 kohdassa tarkoitettu maksuvaatimuksesta saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos edellisen maksumuistutuksen tai maksuvaatimuksen lähettämisestä on kulunut vähintään 14 päivää.

Edellä 10 a §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettu maksuajan pidennyksestä saa vaatia perintäkuluja velalliselta vain, jos maksuaikaa pidennetään vähintään 14 päivällä.”

Pykälän 2 momenttiin on tehty 10 a §:n 1 momentin muuttamisesta johtuva seurannaismuutos ja pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös, jolla estetään kulujen periminen alle 14 päivän pituisista maksuajan pidennyksistä.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Kulukorvaukseen oikeuttavien perintätoimien enimmäismäärät kuluttajasaatavan perinnässä

Uusi 10 c § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Samana kuluttajasaatavan perinnässä velalliselta ei saa vaatia perintäkuluja useammasta kuin kahdesta 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimuksesta eikä useammasta kuin yhdestä 10 a §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettu maksusuunnitelmasta.

Velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista maksuvaatimuksista ja maksusuunnitelmista kuin 1 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittelyt toteutetuista perintätoimista ja samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi toteutetut perintätoimet ylittävät muutoin sovellettavan perintätoimien enimmäismäärän.”

Työryhmä on todennut, että käytännössä on havaittu perintäkulojen kokonaismäärän vaikuttavan eniten maksuistutusten ja maksuvaatimusten määrään. Jotta estetään perintäkulojen kokonaismäärän epäasianmukainen kasvattaminen lukuisilla maksuvaatimuksilla, ehdotetaan enimmäismäärien säätämistä sellaisille maksuvaatimuksille, joista aiheutuvat kulut velallisen on korvattava. Ehdotuksen mukaan velalliselta saisi pääsääntöisesti periä kulut yhteensä enintään kahdesta maksuvaatimuksesta.

Pykälä ei estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia kuin pykälässä säädetään. Kysymys on vain siitä, kuinka usean maksuvaatimuksen tai maksusuunnitelman kuluista velalliselta voidaan enintään vaatia korvausta.

Säännös koskee vain kulukorvaukseen oikeuttavia maksuvaatimusten ja maksusuunnitelmien enimmäismäärää. Se ei vaikuta oikeuteen vaatia korvausta kuluista, jotka ovat aiheutuneet muunlaisista perintätoimista, esimerkiksi maksuajan pidennyksestä.

Ilmaisu "sama saatava" tarkoitetaan ehdotetussa pykälässä samaan sopimukseen perustuvia tai muuten samasta perusteesta johtuvia saatavia. Esimerkiksi vuokrasopimukseen perustuvia vuokria usealta kuukaudesta on pidettävä yhtenä saatavana.

Pykälän 2 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksellä 1 momentissa säädetty enimmäismäärät saadaan ylittää. Erityisenä aiheena ylittää maksuvaatimuksen enimmäismäärä voidaan esimerkiksi pitää sitä, että velkojan on muistutettava velallista velasta, joka uhkaa vanhentua, jollei vanhentumista katkaista.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Velallisen kokonaiskuluvastuu kuluttajasaatavan perinnässä

Uusi 10 d § esitetään kuulumaan seuraavasti:

"Samana kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta saa vaatia perintäkuluina yhteensä seuraavat määrät:

- 1) 60 euroa, jos saatavan pääoma on enintään 100 euroa
- 2) 90 euroa, jos saatavan pääoma on yli 100 euroa, mutta enintään 1000 euroa
- 3) 160 euroa, jos saatavan pääoma on yli 1000 euroa.

Velalliselta saa vaatia 1 momentissa säädetty määrät ylittävät todelliset perintäkulut, jos perinnän suorittaminen on ollut poikkeuksellinen vaikeaa eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Velalliselle on tällöin esitettävä erittely vaadituista perintäkuluista ja niiden perusteista sekä samalla ilmoitettava ne syyt, joiden vuoksi kuluja vaaditaan yli muutoin sovellettavan kokonaiskuluvastuun enimmäismäärän. Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnästä velalliselta ei kuitenkaan saa vaatia perintäkuluina yhteensä enempää kuin 51 euroa."

Pykälän 1 momentti vastaa tarkoitukseltaan voimassa olevaa 10 c §:n 1 momenttia. Velallisen kokonaisvastuun enimmäismääriä ja niiden porrastusta ehdotetaan kuitenkin tarkistettavaksi.

Pykälän 2 momentti vastaa pääosin voimassa olevan 10 c §:n 2 momenttia ja on tarkoitettu sovellettavaksi samalla tavalla kuin nykyinen säännös.

Suoraan ulosottokelpoisen kuluttajasaatavan perinnässä velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi 59 eurosta 51 euroon.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on estää sitä, että perintäkulut muodostuvat kohtuuttoman suuriksi ja niiden maksuvelvollisuus entisestään pahentaa velallisen maksuvaikeuksia.

Ehdotetut enimmäismäärät vastaavat kahdesta maksuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulojen yhteismäärää korotettuna 15 %:lla ja pyöristettynä lähimpään kymmeneen euroon. Ehdotettu 15 %:n joustoväli on tarkoitettu kattamaan kohtuulliset kustannukset mahdollisista muista tarpeellisista perintätoimista, esimerkiksi velallisen pyynnöstä tapahtuvan maksuajan pidennys.

Ehdotetut enimmäismäärät saataisiin poikkeustapauksissa ylittää vastaavasti kuin nykyisen lain mukaan.

Suoraan ulosottokeipoisen kuluttajasaatavan perinnässä noudatettava kokonaiskuluvastuun enimmäismäärä ehdotetaan alennettavaksi nykyisestä 59 eurosta 51 euroon. Tämä vastaa kahdesta maksumuistutuksesta, kahdesta maksuvaatimuksesta ja yhdestä maksusuunnitelmasta perittävien enimmäiskulujen yhteismäärää. Alennuksen perusteena on muun muassa laskutus- ja perintäprosessien kehittyminen automaattisemmaksi ja kustannustehokkaammiksi.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Vakiokorvaus perintäkuluista

Uusi 10 e § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Jos hankintasopimusten maksuehdoista annetussa laissa tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista. Velkoja saa tällöin korvausta 10 §:ssä tarkoitetuista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän.”

Säännös koskisi sellaisia maksuja, jotka elinkeinoharjoittajan tai hankintayksikön on suoritettava elinkeinoharjoittajalle vastikkeena hankkimastaan tavarasta tai palvelusta.

Säännöksen nojalla velkojalla on oikeus saada velalliselta 40 euroa vakiokorvauksena perintäkuluista, jos edellä tarkoitettu maksu on viivästynyt siten, että velkojalla on oikeus viivästyskorkoon. Se, milloin velkojalla on oikeus viivästyskorkoon, määräytyy lähinnä korkolain säännösten perusteella.

Oikeus vakiokorvaukseen syntyy suoraan maksuviivästyksen perusteella. Se ei edellytä, että velkoja olisi lähettänyt velalliselle maksumuistutuksen tai ryhtynyt muihin toimenpiteisiin saatavan perimiseksi. Jos velkoja on ryhtynyt perimään saatavaansa ja tästä on aiheutunut hänelle korvattavia tosiasiallisia perintäkuluja, velkojalla on oikeus saada niistä korvaus vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vakiokorvauksen määrän. Jos maksu sovittu suoritettavaksi useammassa erässä ja useamman maksuerän suorittaminen viivästyy, velkojalla on oikeus 40 euron vakiokorvaukseen perintäkuluista kunkin viivästyneen maksuerän osalta erikseen. Velallista sitovasti ei ole mahdollista sopia esimerkiksi, että vakiokorvauksen määrä olisi suurempi kuin 40 euroa tai että vakiokorvausta ei vähennetä 10 §:n nojalla korvattavista tosiasiallisista perintäkuluista.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Uusi 11 a § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Perinnässä kertyneet varat saa kohdentaa ensin korolle ja vasta sen jälkeen pääomalle.

Varoja saa kohdentaa perintäkuluille ja niiden korolle vasta saatavan ja sen koron tultua suoritetuksi.”

Ulosottokaaren (705/2007) 6 luvun 4 §:n mukaan ulosottomiehen on pääsääntöisesti kohdennettava kertyneet varat ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeksi kuluille. Koron ja pääoman osalta saamaa kohdentamisjärjestystä on vanhastaan noudatettu myös muussa kuin ulosotoperinnässä kauppakaaren 9 luvun 5 §:n nojalla. Muun kuin ulosotoperinnän osalta laissa ei nykyisin ole säädetty siitä, missä järjestyksessä velallisen suoritus on kohdennettava yhtäältä varsinaiselle saatavalle ja toisaalta perintäkuluille. Käytännössä suoritukset kohdennetaan yleensä ensisijaisesti kuluille ja vasta sen jälkeen varsinaiselle saatavalle.

Lakiin ehdotetaan säännös varojen kohdentamisesta saatavan osille. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti ulosottokaaren edellä selostettua säännöstä. Velalliset tekemät suoritukset olisi siten ensisijaisesti kohdistettava varsinaiselle saatavalle ja vasta sen tultua suoritetuksi kuluille.

Perintälakiin ehdotettu kohdentamissäännös ei estäisi velkojaa kohdentamasta velallisen maksamia suorituksia velallisen kannalta edullisemmalla tavalla eli ensisijaisesti pääomalle ja toissijaisesti korolle. Varsinaisen saatavan ja perintäkulujen keskinäisestä etusijasta kohdentamisjärjestyksessä ei ehdotuksen mukaan voisi sopimuksella poiketa.

Ehdotuksen tavoitteena on lisätä perintäkulujen läpinäkyvyyttä ja siten osaltaan turvata sitä, että velalliselta ei peritä kohtuuttomia perintäkuluja.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Pakkokeinot

Perintälain 13 §:n 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi viittauksella uusiin 4 b, 4 c ja 5 a §:iin ja pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus uusiin 4 b ja 4 c §:iin sekä uudistettuun 7 §:ään. Pykälän 3 momentti vastaa voimassa olevaa lakia.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Kiellon määrääminen

Uuden 14 §:n 1 momentti vastaa voimassa olevaa lakia. Pykälän 2 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voisi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muuten merkitykseltään huomattava. Jos asia on merkitykseltään huomattava, kuluttaja-asiamiehen on haettava markkinaoikeudelta kiellon määräämistä.

Kuluttaja-asiamiehen kieltopäätökseen tyytymätön elinkeinonharjoittaja voisi saattaa päätöksen markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Pykälän 3 momentin mukaan kuluttaja-asiamies voisi antaa väliaikaisen kiellon ja asettaa sen tehosteeksi uhkasakon siten, kun kuluttajavirastosta annetun lain 6 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Pykälän 4 momentti vastaa voimassa olevan lain 2 momenttia.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Korvausvastuu

Uusi 15 § esitetään kuulumaan seuraavasti:

”Velkoja on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystään on aiheutunut sille, johon perintä on kohdistettu. Sama koskee toimeksi saajan velvollisuutta korvata aiheuttamansa vahinko.”

Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädetty korvausvastuu koskisi kaikkia perintää suorittavia - sekä velkojia että toimeksi saajia - eikä pelkästään perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavia, kuten nykyisin.

Säännöksen nojalla velkoja ja toimeksi saaja eivät ole vastuussa toistensa velalliselle aiheuttamasta vahingosta. Näin ollen esimerkiksi perimistöimiston velalliselle aiheuttama vahinko ei tule velkojan korvattavaksi.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa säännöksen suhteen.

Asiamieskielto julkisen saatavan ulosotossa

Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (706/2007) 5 §:n 2 momentin mukaan rahoitus- tai luottolaitos, perintätoiminnan harjoittaja tai muu toimitsija ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana tai asiamiehenä julkisen saatavan ulosotossa.

Julkisella saatavalla tarkoitetaan kyseisessä laissa lain 1 §:n mukaan:

1. veroa ja julkista maksua sekä niille säädettyä viivästyskorkoa ja korotusta
2. muuta julkisoikeudellista tai siihen rinnastettavaa saatavaa, joka lain 3 §:n mukaan saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoperustetta.

Mainitun lain säätämisen yhteydessä hallituksen esityksen yleisperusteluissa on todettu, että asiamieskielto perustuu keskeisesti siihen oikeusturvanäkökohtaan, että kun saatavan oikeellisuutta ei ole vahvistettu tuomioistuimessa, hakijan tulee lähtökohtaisesti olla virkavastuulla toimiva taho, joka toimii asiassa ilman välikäsiä (HE 83/2006 vp, s. 15/II).

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on puolestaan todettu, että oikeusturvavasyistä jatkossakin edellytettäisiin, että velkoja, jonka saatavalle on säädetty suoraan ulosottokelpoisuus, itse kantaa vastuun muun muassa siitä, että saatavaa perintään oikeamääräisenä ulosotossa ja huolehtii siitä, ettei vanhentunutta saatavaa peritä. Sitä, että velkojana esiin tyy alkuperäinen maksuunpanija eikä asiamies, on perusteltujen mukaan pidetty tärkeänä myös asian palauttamista ja saatavan tarkistusta koskevien säännösten kannalta (HE s. 87/I).

Työryhmä on pitänyt itsestään selvänä lähtökohtana, että ulosoton asiamieskiellon poistamiselle ei ole perusteita sellaisten julkisten saatavien osalta, joiden vapaaehtoisessakaan perinnässä ei lain mukaan voida käyttää asiamiestä. Kuntien osalta tämä tarkoittaa pysäköintivirhemaksuja ja joukkoliikenteen tarkastusmaksuja.

Nykyistä lainsäädäntöä on kritisoitu sillä perusteella, että se on epäjohdonmukainen ja käytännön perintätoiminnan kannalta epätarkoituksenmukainen. Säättely on myös johtanut epäselvyyksiin sen suhteen, millä tavoin perimistöimisto voi käytännössä osallistua ulosottohakemuksen toimittamiseen ulosottoviranomaiselle ilman, että kysymys on asiamieskiellon rikkomisesta.

Asiamieskiellon lakkauttamisella saattaisi olla vaikutusta siihen, että perintää nykyistä laajemmin siirrettäisiin perimistöimistojen tehtäväksi. Kun perimistöimiston toimesta tapahtuva perintä yleensä lisää velallisen maksettavaksi tulevien perintäkulujen määrää, asiamieskiellon rajoittaminen voisi välillisesti kasvattaa perintäkuluja.

Säännökset ja käytännöt sen suhteen, miten suoraan ulosottokelpoisia saatavia määrätään tai maksuunpannaan, eroavat merkittävästi toisistaan. Joissakin tapauksissa suoraan ulosottokelpoisen saatavan maksuunpanosta tehdään viranomaisen nimenomainen hallintopäätös, johon voidaan yleensä hakea oikaisua tai muutosta. Tällainen saatava, jonka peruste ja määrä on vahvistettu nimenomaisella maksuunpanopäätöksellä, voidaan ulosoton hakemisen kannalta pitkälti rinnastaa sellaiseen yksityisoikeudelliseen saatavaan, josta on olemassa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste. Tällaisissa tapauksissa velallisen oikeusturvan kannalta ei voida pitää olennaisena sitä, tekeekö ulosottohakemuksen velkoja itse vai asiamies.

Toisaalta on kuitenkin suuri joukko suoraan ulosottokelpoisia saatavia, joista ei tehdä nimenomaista maksuunpanopäätöstä (esimerkiksi terveyskeskusmaksut) ja joiden suoraan ulosottokelpoisuuden edellytykseksi ei myöskään ole säädetty saatavan riidattomuutta. Velallisen oikeusturva edellyttää, että ainakin tämän kaltaisissa tilanteissa velkoja tekemällä ilman välikäsiä ulosottohakemuksen itse huolehtii siitä, että vain perusteeltaan ja määrältään oikeita saatavia lähetetään ulosottoon.

Ulosoton asiamieskieltoa voitaisiin edellä esitetyn perusteella rajoittaa vain joidenkin tarkkaan rajattujen saatavatyyppeiden osalta. Koska ulosottoon edenneellä saatavalla on lähes poikkeuksetta kertynyt myös perintäkuluja, uudistuksen käytännön merkitys jäisi olemattomaksi, jos asiamies ei voisi tehdä samalla ulosottohakemusta myös perintäkuluista.

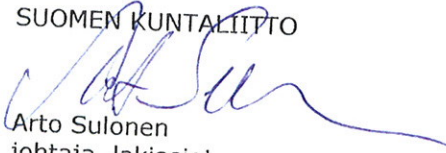
Perintälain 10 §:n 3 momentissa tarkoitetuista suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista ei voimassa olevan lain mukaan ole tarpeen tehdä erillistä maksuunpanopäätöstä. Jotta asiamieskieltoa voitaisiin rajoittaa vaarantamatta kuitenkaan velallisen oikeusturvaa, työryhmä on harkinnut säätelyvaihtoehtoa, jonka mukaan lakiin otettaisiin säännös, jonka mukaan velkojan tulisi ennen ulosoton hakemista tehdä suoraan ulosottokelpoisista perintäkuluista erillinen maksuunpanopäätös. Tällaisen säännöksen ottamista lakiin on kuitenkin vastustettu, koska sen on katsottu aiheuttavan velkojille lisätyötä ja kustannuksia.

Julkisten saatavien ulosotto on erittäin laajamittaista toimintaa, jossa on huomattava määrä erityyppisiä saatavia ja perittävien saatavien lukumäärät ovat suuria. Toiminnan massamuotoisuuden kannalta on perusteltua, että säännökset ja menettelytavat säilyvät mahdollisimman selkeinä ja yhdenmukaisina.

Yhteenvedona työryhmä toteaa, että velallisen oikeusturvan kannalta ei ole mahdollista rajoittaa asiamieskieltoa sellaisten saatavien osalta, joista ei tehdä nimenomaista maksuunpanopäätöstä tai joiden riidattomuutta ei ole erikseen selvitetty. Ottaen huomioon julkisten saatavien velkojille eri ratkaisuvaihtoehdoista aiheutuva hallinnollinen taakka sekä tarve säilyttää ulosottoa koskeva säätely mahdollisimman selkeänä ja helposti hallittavana, työryhmä kokonaisarviointina päätyy siihen, että on perustellumpaa säilyttää nykytila kuin muuttaa säätelyä siten, että perintäkulojen suoraan ulosottokelpoisuuden edellytyksiksi säädettäisiin erillinen maksuunpanopäätös. Työryhmä katsoo, että ulosoton asiamieskieltoon ei ole perusteltua tehdä muutosta.

Kuntaliitto ei vastusta työryhmän esitystä säilyttää asiamieskielto ennallaan. Asiamieskiellosta olisi Kuntaliiton käsityksen mukaan mahdollista luopua niissä tapauksissa, joissa saatavista tehdään maksuunpanopäätös.

SUOMEN KUNTALIITTO

Arto Sulonen
johtaja, lakiasiat

Pasi Pönkä
lakimies